

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ: доц. д-р **ЦЕНИМИР БРАТОЕВ БРАТОЕВ**;

Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“;

Научна специалност: Гражданско и семейно право

Относно: Дисертационен труд **„Имуществена отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда“** на **Велко Цанков Джилизов** – докторант на самостоятелно обучение в Катедра „Частноправни науки“ при УНСС за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност **3.6. Право (Гражданско и семейно право)**.

Автор на дисертационния труд: Велко Цанков Джилизов

Тема на дисертационния труд: „Имуществена отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда“

Основание за представяне на становището: Участие в състава на Научното жури по защита на дисертационния труд, утвърдено съгласно Заповед №37211/8.11.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма Гражданско и семейно право към Катедра „Частноправни науки“ на Юридически факултет на УНСС по научна специалност 3.6. Право (Гражданско и семейно право). съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 3382/19.11.2024 г. Обучението е осъществено в самостоятелно (платено) обучение от 19.11.2024 г.

Велко Цанков Джилизов е Магистър по право, завършил Юридически факултет на Университета за национално и световно стопанство и Магистър по МИО в същия университет.

Дисертантът има продължителна успешна професионална кариера в банково дело: в Уникредит Булбанк АД и Асоциацията на банките в България, което обяснява и избора на тема за дисертационния труд.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е с обем от 286 страници, включващи: увод, пет глави, заключение, включително съдържание на труда и справка за използваната литература. В този обем дисертантът е успял да обхване цялата проблематика на изследвания от него предмет на имуществената отговорност на банките за неразрешени платежни операции в електронна среда.

В труда е използвана значителна по обем българска и чужда литература. Цитирани 97 заглавия, от които 64 на български език, включващи монографии, учебници, студии и статии и 33 заглавия на чужд език. Бележките под линия са 836, включително и такива, с което се сочи съдебна практика.

Структурата на дисертационния труд следва един традиционен модел на анализ на правен институт, който е доказал своите предимства при достигането на правилни научни резултати. Изложението е разделено на пет глави, увод и заключение. В първата и втората глава са разгледани особеностите и правната същност имуществената отговорност на банката за неразрешени електронни платежни операции; в третата глава е анализиран фактическия състав на отговорността; в четвъртата глава са обсъдени основанията за освобождаване и ограничаване на отговорността на банката, а в последната пета глава авторът изследва формите на реализиране на отговорността и начините (производствата) за нейното реализиране.

Актуалността на избраната от дисертанта тема няма как да бъде поставена под съмнение - в последните няколко години в България, поради тяхното удобство и бързина, изключително бързо навлезе приложението на платежните операции в електронна среда. Това естествено поражда много въпроси, които е необходимо да бъдат изследвани и на които трябва да бъде даден отговор, включително съответните рискове и проблеми при извършването на платежните операции. Авторът се е спрял на един от тях – имуществената отговорност на банката при неразрешени платежни операции в електронна среда, за който може спокойно да се каже, че е и един най-важните за клиентите на банката, използващи електронното банкиране и с значителна практическа значимост.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертантът разисква задълбочено материята на имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции, анализира съществуващата у нас българска нормативна уредба и уредбата на вторичното европейско право. Историческият и сравнителноправния метод са използвани не само с цел постигане на пълнота на

изложението, но и за да се открие най-доброто решение на един или друг проблем в разглежданата материя. Показал е много добро познаване на общите въпроси на договорната и деликтната отговорност. Направени са и редица предложения за подобряване на действащото законодателство.

Дисертантът представя като своя основна теза, че имуществената отговорност на банките за неразрешени платежни операции в електронна среда е особен вид отговорност различна от деликтната и договорната отговорност, като анализирайки същностните характеристики на договорната и деликтната отговорност аргументирано защитава тази теза, с доводи изведени от нормативната уредба в България и вторичното право на Европейския съюз, съдебната практика, както на българските съдилища, така и на Съда на Европейския съюз. Дисертантът подкрепя тезата си и с доводи от теоретичните възгледи относно имуществената гражданска отговорност. Крайният извод, до който достига авторът е че на основание действащата нормативна уредба и съдебна практика е създаден нов правен институт, попадащ в обхвата на търговското право.

Стъпвайки на тази теза в следващите глави на дисертационния труд вече са развити и основанията за възникване на тази особена гражданска отговорност, при какви случаи банката може да бъде освободена от отговорност, отчитайки и стриктния характер на отговорността и начините за нейното реализиране.

Защитавайки основната си теза дисертантът влиза в критичен анализ на други основни теоретични виждания по някои въпроси свързани с имуществената гражданска отговорност.

Предложеният дисертационен труд на Велко Джилизов има не само теоретични достижения, но ще бъде полезен в практиката – при текущата банкова дейност и в съдебната практика.

4. Кратка оценка за приносите, посочени от дисертанта

Дисертантът коректно е представил в автореферата основните приносни моменти на дисертационния труд.

Представеният от дисертанта Велко Джилизов дисертационен труд е първото монографично съчинение в България, което е посветено на имуществената отговорност на банките за неразрешени платежни операции в електронна среда, което определя основния му приносен характер.

Други основни научни приносни моменти:

- дефинирането на имуществената отговорност на банките за неразрешени платежни операции в електронна среда като самостоятелен вид гражданска отговорност;
- анализът на дължимата грижа от страна на банката;
- изследването на възможностите за ограничаване или изключване на отговорността на банката при неразрешени платежни операции;

- определянето на отличителните белези на електронната платежна операция;
- изясняването на субективните и обективните предели на отговорността на банката.

Като приноси могат да бъдат посочени и аргументираните предложения за изменение на действащото законодателство в посока неговото усъвършенстване според автора, като същите са систематизирани в заключението на дисертационния труд (с.266 – с.276), като проект на разпоредби за изменение на действащото законодателство.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът е представил 30 публикации, които в по-голяма или по-малка степен са свързани с темата на дисертационния труд. Публикациите „Гарантира ли IBAN освобождаване на банката от отговорност за неразрешени платежни операции“, „Алтернативно решаване на платежни спорове – начин на употреба“, „Колко строга е отговорността на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда?“ и „Договорни основания за намаляване и освобождаване на банката от отговорност за неразрешени платежни операции в електронна среда“ са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Публикациите на дисертанта са за период над двадесет години, което показва трайният интерес на дисертантът към проблемите на платежните услуги, платежните сметки и отношенията между участниците в платежните операции. Много от публикациите отразяват промените в нормативната уредба относно платежните сметки и платежните услуги. В публикациите се съдържат допълнителни научни и научно-приложни приноси, извън посочените от автора в дисертационния му труд.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът поставя основната теза на дисертанта, коректно отразява нейната аргументация, както и останалите основните положения в предложенията от дисертанта Велко Джилизов дисертационен труд.

7. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои критични бележки, които обаче не могат да повлияят на общата положителна оценка към труда.

Може би е трябва допълнително да се аргументира отговорността на банката за неразрешени платежни операции като стриктна отговорност, като се потърсят доводи в други хипотези на стриктна отговорност, които са вече са били предмет на анализ – напр. при превозните отношения.

Авторът използва някои чуждици, които не смятам, че имат по различно значение от българските им синоними, напр. дихотомия, холистично, конструктор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение считам, че за защита е представено цялостно и задълбочено научно изследване с монографичен характер по безспорно актуалната тема „Имуществена отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда“. Дисертационният труд отговаря на изискванията, предвидени в чл. 6, ал.3 от ЗРАСРБ и на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагането му. Съчинението съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в правната наука. Дисертантът показва задълбочени теоретични знания по специалността, включително способност за самостоятелни научни изследвания и творчески подход към проблематиката, включена в предмета на изследване.

По тези съображения убедено давам своята положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително, за да придобие дисертантът Велко Цанков Джилизов - докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Частноправни науки“ на Юридически факултет на УНСС образователната и научна степен “доктор“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност - Гражданско и семейно право.

23.12.2025

София

.....

доц. д-р Ценимир Братоев

STATEMENT

FROM: Assoc. Prof. TSENIMIR BRATOEV BRATOEV, PhD;

Faculty of Law of Sofia University „St. Kliment Ohridski“;

Academic Major: Civil and Family Law

RE: Dissertation Thesis „Financial Liability of the Bank for Unauthorized Payment Transactions in the Digital Environment“ of Velko Tsankov Dzhilizov – PhD student in self-financed form of studies with the Private Legal Studies Department of the UNWE for awarding a Doctorate Academic Degree in Academic Major 3.6. Law (Civil and Family Law).

Author of the Dissertation Thesis: Velko Tsankov Dzhilizov

Subject Matter of the Dissertation Thesis: „Financial Liability of the Bank for Unauthorized Payment Transactions in the Digital Environment “

Grounds for presenting the Statement: Membership in the composition of the Academic Jury for the public defense of the Dissertation Thesis as established pursuant to Order №37211/8.11.2025 of the Rector of the UNWE.

1. Information for the PhD student

The studies of the PhD student were followed in the Civil and Family Law PhD program of the Private Legal Studies Department of the Faculty of Law with the UNWE in Academic Major 3.6. Law (Civil and Family Law) according to the Order № 3382/19.11.2024 of the Deputy Dean for R&D of the UNWE. The studies were delivered in a self-financed form as of 19.11.2024.

Velko Tsankov Dzhilizov has Master in Law degree as graduated in the Faculty of Law of the University of National and World Economy and Master in International Economic Relations degree awarded by the same university.

The PhD student has a long lasting successful professional career in banking: in UniCredit Bulbank AD and the Association of the Banks in Bulgaria, which is explanatory also for the choice of the Subject Matter of the Dissertation Thesis.

2. General Overview of the presented Dissertation Thesis

The volume of the presented Dissertation Thesis consists of 286 pages, including: introduction, five chapters, conclusion, dissertation content and a list of referred literature also included. Within the said volume the PhD student has successfully covered in its entirety the complexities of the studied by him subject matter of the banks' financial liability for unauthorized payment transactions in the digital environment.

The thesis has referred to substantial in volume Bulgarian and foreign literature. Therein cited are 97 titles, 64 out of them in Bulgarian language, including monographs, textbooks, papers and articles and, 33 foreign language titles. The references below the text are totaling at 836, including such as indicating a case law.

The structure of the Dissertation Thesis is following one traditional model of the legal institute analysis that has proven its advantages at achieving correct scientific results. The exposition is distributed in five chapters, introduction and conclusion. Within the first and the second chapters the specifics and the legal nature of the financial liability of the bank for unauthorized electronic payment transactions are presented; within the third chapter the factual composition of the liability is analyzed; within the fourth chapter the legal grounds for releasing and limiting the bank's liability are discussed and, within the last fifth chapter the author studies the forms of liability's remedies and the instruments (proceedings) for its enforcement.

The relevance of the chosen subject matter of the Dissertation Thesis is not questionable at all – during the recent few years in Bulgaria, due to their ease and speed, the penetration of payment transactions in digital environment was super-fast. Naturally, as a result, many questions prompted, which imply need of research and which should be answered, including for the respective risks and problems in the process of payment transactions execution. The author has concluded on one of them – the financial liability of the bank for unauthorized payment transactions in the digital environment, which definitely – it's safe to say – is one among the most important for the bank's clients using electronic banking and the one with significant practical value.

3. Assessment of the scientific novelties and the applied-research contributions

The PhD student thoroughly discusses the matter of the financial liability of the bank for unauthorized payment transactions by analyzing the existent Bulgarian legal framework and the framework of the European secondary regulation. The historical and the comparative law methods are used not only for the purposes of the study completeness but also for outlining the best solution of one or another problem of the matter considered. He demonstrated very good knowledge of the general matters of the contractual and tort liabilities. A range of proposals for improvement of the applicable legislation are made as well.

The PhD student states as his main research thesis that the financial liability of the banks for unauthorized payment transactions in the digital environment is a specific type of liability, which is different from the tort and the contractual liability and, by analyzing the essential characteristics of the tort and the contractual liability justifies this thesis with arguments based on the legal framework in Bulgaria and the European secondary regulations as well as the case law of the Bulgarian courts and the practice of the Court of the European Union. The PhD student grounds his thesis also with arguments from the theoretical standpoints regarding the pecuniary civil liability. Based on the applicable legal framework and case law the final conclusion drawn by the author is that a new legal institute within the scope of the commerce law has been created.

Stepping on the said thesis in the following chapters of the Dissertation Thesis the prerequisites for arising of this specific civil liability are already developed by describing the hypotheses in which the bank may be released from liability considering the strict character of this liability and the instruments for its enforcement.

Defending his main research thesis the PhD student engages in a critical analysis of other main theoretical standpoints on some aspects related to the pecuniary civil liability.

As presented, the Dissertation Thesis of Velko Dzhilizov is showing not only theoretical achievements but will be of use in practice – in the day-to-day banking as well as in the court practice.

4. Short assessment of the novelties as outlined by the PhD student

The PhD student has correctly presented in the Thesis Abstract the main novelties of the Dissertation Thesis.

The presented Dissertation Thesis by Velko Dzhilizov is the first monographic study in Bulgaria, which is dedicated to the financial liability of the banks for unauthorized payment transactions in the digital environment that is determining its main contributory nature.

Other main scientific novelties:

- Definition of the financial liability of the banks for unauthorized payment transactions in the digital environment as a separate type of civil liability;
- Analysis of the due diligence on behalf of the bank;
- Research on the legal options for limitation or exoneration of the liability of the bank for unauthorized payment transactions;
- Definition of the specific features of the electronic payment transactions;
- Research on the subjective and objective limits of the liability of the bank.

As contributory in their nature may be highlighted also the proposals for amendment of the applicable legislation aiming to improve it according to the author that are systemized in the conclusion of the Dissertation Thesis (p.266 – p.276) as draft provisions for amendment of the applicable legislation.

5. **Assessment of the Dissertation publications**

The PhD student has presented 30 publications that are related to a greater or lesser extent with the Dissertation subject matter. The Publications “Does IBAN guarantee that the bank is not liable for unauthorized payment transactions?”, “Alternative Dispute Resolution of Payment Disputes – How to Use”, “How strict is the bank's liability for unauthorized payment transactions in electronic environment?” and “Contractual grounds for reducing and exempting the bank from liability for unauthorized electronic payment transactions” are directly linked to the Dissertation subject matter. The publications of the PhD student are for a period of more than twenty years, which demonstrates the long-term interest of the PhD student in the topics of the payment services, the payment accounts and the relations between the participants in the payment transactions. A lot of the publications highlight the changes in the legal framework with regards to the payment accounts and the payment services. The publications contain additional scientific novelties and applied-research contributions, which are not mentioned by the author in his Dissertation Thesis.

6. **Assessment of the Thesis Abstract**

The Thesis Abstract stipulates the main research thesis of the PhD student, correctly highlighting its grounds as well as the remaining major standpoints in the presented by the PhD student Velko Dzhilizov Dissertation Thesis.

7. **Critical remarks and recommendations**

The Dissertation Thesis may be subject to certain critical remarks that, however, may not impact the overall positive assessment of the Thesis.

The liability of the bank for unauthorized payment transactions as strict liability may be further supported with arguments by searching for reasoning in other hypotheses of strict liability, which have been already subject to analysis like, for example – within the transportation relations.

The author uses certain loanwords, which I do not think that they have a different meaning from their Bulgarian synonyms like, for example – dichotomy, holistic, construct.

CONCLUSION

In conclusion, I do consider that for a public defense is presented a comprehensive and profound scientific research with monographic character on an undoubtedly relevant subject matter “Financial Liability of the Bank for Unauthorized Payment Transactions in the Digital Environment”. The Dissertation Thesis meets all the requirements as provided in article 6, paragraph 3 of the Development of the Academic Staff Act of the Republic of Bulgaria (DASARB), and article 27, paragraph 2 of the Regulation for the Application of

DASARB (RADASARB). The study contains scientific and applied-research results that represent an original contribution to the legal science. The PhD student demonstrates an in-depth theoretical knowledge of the specialty, including the capacity for an independent scientific research and creative approach to the field of study as included in the research's subject matter.

For these reasons I am firmly convinced to express my positive assessment and propose to the members of the academic jury to vote in favour of the PhD candidate Velko Tsankov Dzhilizov – PhD student in self-financed form of studies with the Private Legal Studies Department of the Faculty of Law in the UNWE, to be awarded with a Doctorate Academic Degree in Academic Major 3.6. Law, Academic Specialty - Civil and Family Law.

23.12.2025

Sofia

.....

Assoc. Prof. Tsenimir Bratoev, PhD